

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	1TdoVS/4/2024
Identifikačné číslo spisu:	9521100234
Dátum vydania rozhodnutia:	19.11.2024
Meno a priezvisko:	JUDr. Peter Paluda
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2024:9521100234.3

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z jeho predsedu JUDr. Petra Paludu a sudcov JUDr. Františka Moznera, JUDr. Dany Wänkeovej, JUDr. Martiny Zeleňakovej a JUDr. Dušana Krč-Šeberu v trestnej veci obžalovaného Ing. Ľ.R. A. a spol., pre zločin založenia, zosnovania a podporovania zločineckej skupiny podľa § 296 Trestného zákona a iné na neverejnom zasadnutí konanom 19. novembra 2024 v Bratislave o sťažnosti prokurátora proti uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 11. júna 2024, sp. zn. 1 Tost 25/2024, takto

rozhodol:

Podľa § 194 ods. 1 písm. a), ods. 2 Trestného poriadku zrušuje napadnuté uznesenie v časti týkajúcej sa sudcu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky JUDr. Martina Bargela.

Podľa § 32 ods. 5 písm. d) Trestného poriadku sudca Najvyššieho súdu Slovenskej republiky JUDr. Martin Bargel nie je vylúčený z vykonávania úkonov trestného konania vo veci obžalovaného Ing. Ľ. A. a spol., vedenej na Špecializovanom trestnom súde pod sp. zn. 1T/11/2021.

Odôvodnenie

Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) uznesením z 11. júna 2024, sp. zn. 1 Tost 25/2024 (ďalej len „napadnuté uznesenie“) podľa § 32 ods. 3 Trestného poriadku rozhodol, že sudcovia najvyššieho súdu JUDr. Martin Bargel a JUDr. Emil Klemanič sú vylúčení z vykonávania úkonov trestného konania vo veci obžalovaného Ing. Ľ. A. a spol., vedenej na Špecializovanom trestnom súde pod sp. zn. 1T/11/2021.

Z odôvodnenia tohto rozhodnutia vyplýva, že u menovaných sudcov chýba zdanie ich nestrannosti pre porušenie prezumpcie neviny v zmysle § 31 ods. 1 Trestného poriadku, a to:

- u sudcu JUDr. Martina Bargela z dôvodu, že sa v inej trestnej veci ako člen senátu podieľal na vydaní rozsudku najvyššieho súdu z 24. mája 2022, sp. zn. 5 To 11/2021, v odôvodnení ktorého (na str. 110-111) vyjadril svoj záver o existencii zločineckej skupiny K., do ktorej zaradil aj obžalovaného X. V., z ktorého iniciatívy začalo toto námietkové konanie,

- u sudcu JUDr. Emila Klemaniča z dôvodu, že ešte ako predseda senátu Špecializovaného trestného súdu rozsudkom z 19. novembra 2020, sp. zn. PK-1T/36/2020, schválil dohodu o vine a treste, uzavretú s obvineným X. A., pričom formulácia tam uvedených skutkov porušuje prezumpciu nevinu vo vzťahu k osobám, voči ktorým sa vedie konanie na Špecializovanom trestnom súde pod sp. zn. 1T/11/2021. Pomer k veci má u sudcu JUDr. Emila Klemaniča zakladať aj to, že podstata námietky zaujatosti voči jeho osobe je rovnaká (účasť na vydaní rozsudku Špecializovaného trestného súdu z 19. novembra 2020, sp. zn. PK-1T/36/2020), ako pre ktorú boli vylúčení sudcovia JUDr. Ján Buvala a Mgr. Pamela Záleská uznesením, správnosť ktorého má preskúmať na základe sťažnosti podanej v konaní vedenom na najvyššom súde pod sp. zn. 1 Tost 25/2024. S poukazom na § 31 ods. 3 Trestného poriadku má sudcu JUDr. Emila Klemaniča vylučovať i to, že o inkriminovaných skutkoch rozhodoval na súde nižšieho stupňa.

Prokurátor Generálnej prokuratúry Slovenskej republiky v sťažnosti proti napadnutému uzneseniu uviedol, že svoje výhrady k záverom napadnutého uznesenia priblížil v sťažnosti proti uzneseniu, ktorého správnosť má byť preskúmaná v konaní vedenom na najvyššom súde pod sp. zn. 1 Tost 25/2024 a ktoré vychádza z rovnakých úvah ako napadnuté uznesenie.

Pokiaľ ide o rozsudok Špecializovaného trestného súdu z 19. novembra 2020, sp. zn. PK-1T/36/2020, na ktorého vydaní sa podieľal aj sudca JUDr. Emil Klemanič, prokurátor uviedol, že nie je pravdou, že by v skutku 1/ bolo zreteľne zahrnuté meno Ing. Ľ. A. a absentovala poznámka, že o jeho vine doposiaľ nebolo právoplatne rozhodnuté, nakoľko tento skutok je v relevantnej časti formulovaný nasledovne: «...Ing. Ľ. A. prezývaný „A.“, ktorý je stíhaný v inom trestnom konaní...» Táto osoba teda nebola v rozsudku označená menom ani priezviskom. Z gramatického výkladu použitého slovného spojenia je zároveň evidentné, že o vine osoby označenej ako Ing. Ľ. A. v rozhodnom čase ešte nebolo právoplatne rozhodnuté, pretože inak by bolo použité jej celé meno. Nemožno pritom súhlasiť ani s tvrdením o nepotrebnosti zahrnutia osoby označenej ako Ing. Ľ. A. do skutku 1/, pretože pri vystavaní štruktúry skupiny je potrebné uviesť aspoň osobu na jej vrchole.

K sudcovi JUDr. Martinovi Bargelovi uviedol, že v konaní o odvolaní už odsúdeného JUDr. Ľ. A., PhD., vedenom na najvyššom súde pod sp. zn. 5 To 11/2021, nejde ani len o totožné skutky s aktuálne vedeným konaním na Špecializovanom trestnom súde pod sp. zn. 1T/11/2021, ako je tomu v prípade už odsúdeného X. A. v konaní vedenom pod sp. zn. PK-1T/36/2020. Tieto veci nie je možné dávať do súvisu len preto, že v nich vystupujú osoby zaraďované do zločineckej skupiny K.

Z týchto dôvodov prokurátor navrhol, aby sťažnostný súd podľa § 194 ods. 1 písm. a) Trestného poriadku sám rozhodol, že sudcovia JUDr. Martin Bargel a JUDr. Emil Klemanič nie sú vylúčení z vykonávania úkonov trestného konania vo veci obžalovaného Ing. Ľ. A. a spol., vedenej na Špecializovanom trestnom súde pod sp. zn. 1T/11/2021.

Obžalovaný X. V., na základe ktorého námietok zaujatosti bolo vydané napadnuté uznesenie, k sťažnosti prokurátora uviedol, že nezohľadňuje aktuálnu rozhodovaciu prax ani všetky aspekty jeho argumentácie, resp. odôvodnenia napadnutého uznesenia. Zotrvávajúc na obsahu svojej námietky zaujatosti, považujúc napadnuté rozhodnutie za vecne správne a zákonné, navrhol, aby najvyšší súd podľa § 193 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku ako nedôvodnú zamietol sťažnosť prokurátora.

Na základe sťažnosti prokurátora v súlade s ustanoveniami § 32 ods. 5 písm. d) Trestného poriadku, § 18 ods. 1 veta druhá zákona č. 757/2004 Z. z. o súdoch a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov iný senát najvyššieho súdu po zistení, že sťažnosť spĺňa všetky formálne podmienky, preskúmal v súlade s § 192 ods. 1 Trestného poriadku správnosť výroku napadnutého uznesenia ako i konanie jemu predchádzajúce a dospel k záveru, že podaná sťažnosť je sčasti dôvodná.

Napadnuté rozhodnutie, a teda vylúčenie sudcov JUDr. Martina Bargela a JUDr. Emila Klemaniča je odôvodnené ich špecifickým pomerom k veci (§ 31 ods. 1 Trestného poriadku), spočívajúcim v porušení prezumpcie nevinu ich účasťou na skoršom rozhodnutí.

Rozhodovacia prax najvyšších súdnych autorít sa v tejto otázke ustálila na názore, že pochybnosť o nezaujatosti sudcu z dôvodu jeho účasti na vydaní rozsudku obsahujúcom informácie o účasti na spáchaní trestnej činnosti osobou, za ktorú je neskôr súdená rovnakým sudcom, je spôsobilé rozptýliť, ak: (i) uvedenie tejto osoby bolo nevyhnutné pre kvalifikáciu trestnej zodpovednosti skôr súdenej osoby a (ii) z jeho výrokovej časti alebo odôvodnenia je zrejmé, že ide o osobu ktorá je len obvinená a stíhaná v samostatnom trestnom konaní, resp. iné vysvetlenie v tom zmysle, že jej vina ešte nebola právoplatne preukázaná (pozri napr. rozsudky Európskeho súdu pre ľudské práva z 27. februára 2014 vo veci Karaman proti Nemecku, sťažnosť č. 17103/10, bod 68.; z 25. novembra 2021 vo veci Mucha proti Slovenskej republike, sťažnosť č. 63703/19, body 57. až 58 a 61, alebo z 15. februára 2024 vo veci Krátky proti Slovenskej republike, sťažnosť č. 35025/20, bod 17.).

Čo sa týka sudcu JUDr. Martina Bargela, odôvodnenie rozsudku najvyššieho súdu z 24. mája 2022, sp. zn. 5 To 11/2021, na ktorého vydaní sa podieľal ako člen senátu, uňho nezakladá pomer k veci vedenej na Špecializovanom trestnom súde pod sp. zn. 1T/11/2021.

V prvom rade treba uviesť, že toto rozhodnutie bolo vydané v inej veci a vo vzťahu k inej osobe, pričom jeho relevantná časť (str. 110 až 115) súvisí s tam označeným skutkom 1/, obžalobou kvalifikovaným ako zločin založenia, zosnovania a podporovania zločineckej skupiny podľa § 296 Trestného zákona.

Inkrimovaným skutkom 1/ sa táto iná osoba mala podľa obžaloby dopustiť podpory zločineckej skupiny nazývanej ako K., a preto skúmanie jej existencie bolo dôležité pre riadne zistenie skutkového stavu.

Zo sledovanej časti odôvodnenia rozhodnutia vyplýva, že najvyšší súd v tomto konaní nemal pochybnosť o existencii zločineckej skupiny K.H.; túto skutočnosť považoval za preukázanú výpoveďou svedka F. I. (ktorý okrem iného vypovedal, že na čele tejto skupiny bol Ing. Ľ. A. a v hierarchii pod ním X. V. a F. U., o ktorých vine za členstvo v tejto zločineckej skupine sa aktuálne rozhoduje v konaní vedenom na Špecializovanom trestnom súde pod sp. zn. 1T/11/2021) a viacerými rozhodnutiami súdov (medzi inými aj rozsudkom Špecializovaného trestného súdu z 19. novembra 2020, sp. zn. PK-1T/36/2020).

V napadnutom uznesení (na str. 3 až 4) je citovaná táto časť odôvodnenia rozsudku najvyššieho súdu z 24. mája 2022, sp. zn. 5 To 11/2021 (skrátaná do podoby uvedenej v predchádzajúcom odseku), avšak bez akejkoľvek zmienky či vyhodnotenia rozhodujúceho odseku (str. 112), v ktorom sa uvádza: «Toto zistenie odvolacieho súdu o existencii zločineckej skupiny K. nie je v rozpore s poukazovaním obžalovaného na skutočnosť, že v trestnej veci Špecializovaného trestného súdu, sp. zn. 1T/11/2021, prebieha konanie o existencii/neexistencii danej zločineckej skupiny, keďže v uvedenej inej trestnej veci prebieha konanie o tom, či daní konkrétni obžalovaní boli členmi tejto zločineckej skupiny, boli pre ňu činní alebo ju podporovali, resp. ju založili alebo zosnovali. Inak povedané, aj v prípade, že by v uvedenej trestnej veci Špecializovaného trestného súdu boli konkrétni obžalovaní oslobodení spod obžaloby pre daný skutok, neznamena to, že by sa to dotklo dovtedy právoplatne odsúdených osôb pre založenie, zosnovanie, členstvo, činnosť či podporu danej zločineckej skupiny v iných trestných veciach, resp. že by pre také konanie vo vzťahu k danej zločineckej skupine nemohli byť odsúdené iné osoby v inom trestnom konaní v budúcnosti.» V napadnutom uznesení bola podobne vynechaná časť odôvodnenia tohto rozsudku (str. 114 až 115), v ktorej sa uvádza, že «...Ing. Ľ. A. nebol v trestnom konaní právoplatne doteraz uznaný za vinného z toho, že by bol v nejakom relevantnom vzťahu k danej zločineckej skupine a v tomto ohľade je nepostačujúce a z pohľadu posúdenia konania obžalovaného zároveň právne irelevantné, že tomuto je vznesené obvinenie či podaná obžaloba pre také konanie.»

Berúc do úvahy podstatu skutku 1/ a celkový kontext analyzovanej časti odôvodnenia rozsudku najvyššieho súdu z 24. mája 2022, sp. zn. 5 To 11/2021, jeho senát v konaní vedenom pod naposledy uvedenou spisovou značkou, ktorého členom bol aj sudca JUDr. Martin Bargel, posudzoval otázku existencie zločineckej skupiny vrátane jej podpory tam stíhanou osobou bez toho, aby sa osobitne

vyjadroval - ustálil jej personálne zloženie, nehľadiac na skutočnosť, že pri formulovaní svojich záverov vychádzal aj z tvrdení svedka, ktorý vo svojej výpovedi označil viaceré osoby (proti ktorým sa aktuálne vedie trestné stíhanie za identickú trestnú činnosť) za členov tejto zločineckej skupiny. Práve sťažnostným súdom citované časti odôvodnenia dotknutého rozsudku vyjadrujú zreteľnú výhradu v predchádzaní akýchkoľvek záverov ohľadne účasti osôb stíhaných v konaní vedenom na Špecializovanom trestnom súde pod sp. zn. 1T/11/2021 na zločineckej skupine označovanej ako K.

Námietka zaujatosti sudcu JUDr. Emila Klemaniča je založená na dvoch okolnostiach, z ktorých jeho vylúčenie opodstatňuje len druhá z nich.

Najvyšší súd k účasti sudcu JUDr. Emila Klemaniča na schválení dohody o vine a treste rozsudkom Špecializovaného trestného súdu z 19. novembra 2020, sp. zn. PK-1T/36/2020, uvádza, že týmto rozhodnutím bol obvinený X. A. odsúdený za šesť skutkov právne posúdených ako zločin založenia, zosnovania a podporovania zločineckej skupiny podľa § 296 Trestného zákona (skutok 1/) a iné úmyselné trestné činy, ktoré spáchal ako člen zločineckej skupiny (skutky 2/ až 6/). Z popisov jednotlivých skutkov vyplýva, že obsahujú zmienky o účasti niektorých osôb, ktoré sú za totožnú trestnú činnosť stíhané v konaní vedenom na Špecializovanom trestnom súde pod sp. zn. 1T/11/2021, avšak ich pomenovanie v týchto skutkoch (obžalovaných Ing. L.R. A. v skutkoch 1/, 2/ a 6/, F. U. v skutku 3/ a JUDr. P. T. v skutku 6/) bolo dôležité pre správnu kvalifikáciu trestnej činnosti obvineného X. A. Pri skutkoch, ktoré odkazujú na účasť tretích osôb - stíhaných v konaní vedenom na Špecializovanom trestnom súde pod sp. zn. 1T/11/2021, sa zároveň pri každej z nich dôsledne uvádza, že «je stíhaná v inom trestnom konaní» (po nevyhnutnej gramatickej úprave). Uvedenú formuláciu, v ktorej je implicitne vyjadrené, že o vine dotknutej osoby zatiaľ nebolo právoplatne rozhodnuté, sťažnostný súd považuje za dostatočnú na vyvrátenie pochybnosti o porušení prezumpcie neviny týchto osôb. Aj z úvodu odôvodnenia tohto rozsudku je pritom zrejmé, že Špecializovaný trestný súd ním rozhodol na základe návrhu prokurátora podanom (výlučne) na obvineného X. A..

Na druhej strane, zdanie neustrannosti sudcu JUDr. Emila Klemaniča narúša skutočnosť, že dôvod, od ktorého sa odvíja námietka zaujatosti podaná voči jeho osobe, ku ktorej už zaujal právny názor v napadnutom uznesení, predstavuje súčasť námietok zaujatostí podaných voči sudcom Špecializovaného trestného súdu JUDr. Jánovi Buvalovi a Mgr. Pamele Záleskej, o ktorých by za iných okolností (jeho nevylúčenia) mal rozhodnúť ako člen sťažnostného senátu v konaní vedenom na najvyššom súde pod sp. zn. 1 Tost 25/2024. Rozsudok Špecializovaného trestného súdu z 19. novembra 2020, sp. zn. PK-1T/36/2020, ktorým bola schválená dohoda o vine a treste s obvineným X. A., bol totiž prijatý v senáte, ktorému predsedal JUDr. Emil Klemanič a ktorého členmi boli sudcovia Mgr. Pamela Záleská a JUDr. Ján Buvala. Uvedená situácia v prípade sudcu JUDr. Emila Klemaniča vytvára špecifický pomer k veci podľa § 31 ods. 1 Trestného poriadku, pre ktorý bol napadnutým uznesením správne vylúčený z vykonávania úkonov trestného konania v tejto veci, hoci pri iných úvahách, ktoré korigoval sťažnostný súd.

Toto rozhodnutie bolo prijaté jednomyseľne.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.